

Årsrapport

2019

NØKKELTALL

	2019	2018	2017	2016	2015
Nøkkeltall fra driftsregnskapet:					
Premieinntekter	152 215	139 009	118 529	122 149	118 166
Utbetalte pensjoner	73 758	67 750	64 318	60 501	59 607
Forsikringstekniske avsetninger	93 478	76 033	89 248	84 243	72 743
Driftskostnader	7 166	8 308	7 777	7 274	6 504
Årsresultat	18 483	16 817	998	11 294	10 264
Renteresultat	39 689	29 872	64 021	40 076	3 104
Risikoresultat	9 585	18 943	-12 855	765	59 012
Disponert til/fra tilleggsavsetninger	5 000	5 105	20 000	0	3 104
Disponert til/fra RUF	35	35	-11 250	0	4 000
Nøkkeltall fra balansen:					
Egenkapital	191 908	171 727	154 125	141 877	130 584
Premiereserve	1 791 349	1 697 871	1 621 837	1 532 589	1 448 346
Tilleggsavsetninger	45 000	40 000	34 895	14 895	14 895
Kursreguleringsfond	430 567	277 754	325 082	269 967	232 592
Premiefond	123 081	84 518	44 098	40 972	5 059
Risikoutjevningfond	820	785	750	12 000	12 000
Forvaltningskapital	2 588 826	2 279 326	2 186 246	2 016 892	1 846 183
Forholdstall:					
Driftskostnader i % av forvaltningskapital	0,28 %	0,36 %	0,36 %	0,36 %	0,35 %
Avkastning:					
Bokført avkastning	4,45 %	4,61 %	6,15 %	4,76 %	2,79 %
Verdijustert avkastning	11,03 %	1,61 %	8,21 %	6,27 %	5,39 %
Solvensmarginalkapital	214 659	191 404	171 948	155 325	144 032
Bufferkapitalutnyttelse:					
Stresstest I	N/A	82 %	92 %	96 %	102 %
Stresstest II	N/A	53 %	47 %	50 %	57 %
Solvensakapitaldekning	139 %	145 %	N/A	N/A	N/A
Pensjonister:					
Alderspensjon	1 133	1 070	960	891	872
Ektefellepensjon	145	144	146	146	142
Barnepensjon	3	3	6	6	7
Uførepensjon	377	370	368	356	341
Sum pensjonister	1 658	1 587	1 480	1 399	1 362
Medlemmer:					
Aktive medlemmer	2 127	2 067	2 190	2 130	2 093
Oppsatte medlemmer	3 465	3 254	2 815	2 642	2 451
Aktive/oppsatte i alt	5 592	5 321	5 005	4 772	4 544

Innhold

Nøkkeltall	2
Virksomheten	4
Styret	4
Administrasjon	5
Kapitalforvaltning	5
Finansiell risikostyring og soliditet	9
Utlån	9
Medlemsbestand	9
Premieinntekter	10
Forsikringsteknisk oppgjør	11
Internkontroll	11
Rettvisende bilde	11
Framtidsutsikter	12

Årsberetning	13
Resultatregnskap	14
Balanseregnskap	15
Noter	16
Aktuarberetning	32
Revisjonsberetning	33

ÅRSBERETNING 2019

Halden kommunale pensjonskasse (HKP) ble opprettet i 1920 av Halden kommune. Pensjonskassen driver sin virksomhet i lokaler i Kongens Brygge 3 i Halden (Tollboden).

Pensjonskassen er en selvstendig juridisk enhet med egen regnskapsføring. Virksomheten er forankret i det samme lov- og forskriftsverk som gjelder for finans- og forsikringsbransjen for øvrig. Styret er pensjonskassens øverste organ. Pensjonskassens midler holdes atskilt fra kommunens midler, og pensjonskassens formue eller inntekt kan ikke disponeres av forsikringstakerne.

Pensjonskassens formål er å yte pensjoner til medlemmer og andre pensjonsberettigede i henhold til bestemmelsene i hovedtariffavtalen for kommunal sektor. Målsetningen er at medlemsforetakene og deres arbeidstakere og pensjonister skal oppleve Halden kommunale pensjonskasse som den beste leverandøren av offentlig tjenestepensjon. Dette oppnås gjennom god kapitalforvaltning, lokal tilstedeværelse, god medlemservice og effektiv administrasjon. Pensjonsforpliktelsene skal finansieres på en slik måte at arbeidsgivers tilskudd til pensjonsordningen over tid blir lavest mulig.

Innledning

Halden kommunale pensjonskasse har lagt bak seg et historisk godt år. Avkastningen på 11 % er det nest beste året i nyere tid, kun slått av 2009 da avkastningen var 12,15 %. Siden det er mer midler i pensjonskassen nå enn for 10 år siden, leverte HKP likevel tidenes høyeste avkastning målt i kroner med en avkastning på over 233 millioner.

HKP har gjennom mange år bygget opp og gradvis styrket soliditeten i pensjonskassen. Soliditeten har vært viktig for at pensjonskassen har kunnet investere som den har gjort og for de resultatene den nå leverer. En sterk buffer gjør at pensjonsmidlene kan investeres med en høy andel aksjer, og det gir gode resultater sammenlignet med konkurrenter med dårligere bufferkapital.

Med en solid buffer i ryggen kunne pensjonskassen sitte i gjennom markedsuroen i 2018 uten å realisere investeringer, og var dermed godt posisjonert for den oppgangen som ofte følger slik markedsuro. HKP fikk belønning for evnen til å holde en langsiktig strategi i 2019 og leverte et sterkt årsresultat til sine medlemsforetak.

Aksjemarkedene steg med nesten 30 % samtidig som rentenivåene verden over trakk nedover. Lavere renter gir kursgevinster i obligasjonsfond, og samlet sett ga det høy avkastning på pensjonistenes midler. HKPs investeringer i eiendom leverte også solid avkastning gjennom fjoråret.

Halden kommunale pensjonskasse prioriterer langsiktig verdiskaping og forutsigbarhet og det vises tydelig i resultatene for 2019.

Med så god avkastning er HKP i stand til å gi medlemsforetakene 34,7 millioner kroner til premiefond, samtidig som pensjonskassens soliditet økes ytterligere gjennom god vekst i egenkapitalen og overføring til tilleggsavsetninger på 5 millioner kroner. I tillegg tilføres premiefondet hele risikoresultatet på 9,6 millioner kroner. Premiefondet styrkes dermed med 45,6 millioner kroner totalt, inkl 1,4 millioner kroner i garantert rente på premiefondets beholdning ved årets begynnelse.

Styret

Pensjonskassen ledes av et styre på fem medlemmer med personlige varamedlemmer. Tre medlemmer er oppnevnt av kommunestyret, hvorav en er uavhengig av pensjonsordningen, og to medlemmer er valgt blant pensjonskassens medlemmer (utpekt av arbeidstakerorganisasjonene i henhold til hovedavtalen i kommunal sektor).

Styrets sammensetning ved utgangen av 2019 var slik:

1. Otto Gøperød (leder)
2. Elin Cathrine Hagen (nestleder)
3. Paul Kristiansen
4. Sara Bruvoll
5. Espen Sørås

Personlige vararepresentanter for medlemmene er:

1. Toini Johannessen
2. Tove Eriksen
3. Stein Cato Røsnæs
4. Sverre Johan Stang
5. Annveig Lydia Stene

Styret i Halden kommunale pensjonskasse oppnevnes og velges for en periode tilsvarende en kommunestyreperiode. Det sittende styret ble oppnevnt/valgt høsten 2015. Sara Bruvoll tiltro fra oktober 2017, da ett av de valgte medlemmene ønsket å fratre.

Styret har et selvstendig ansvar for å lede pensjonskassens virksomhet, og skal påse at pensjonskassens og medlemmenes interesser blir ivaretatt på en forsvarlig måte. I løpet av 2019 ble det avholdt 6 styremøter og behandlet 44 saker.

Følgende kommunale og tilknyttede virksomheter har sin tjenstepensjonsordning i HKP:

- Halden kommune
- Kirkelig Fellesråd i Halden
- Halden Frivilligsentral
- Halden kommunale pensjonskasse

Pensjonskassen står under tilsyn av, og har konsesjon fra Finanstilsynet.

Administrasjon

Administrasjonen består av fire årsverk:

- Adm.leder Eivind Borring Hansen
- Rådgiver Tove Tafjord
- Rådgiver Per Erik Koren
- Rådgiver Jørgen Eliassen (fra august 2019)

Alle ansatte har pensjonsordning gjennom pensjonskassen.

Arbeidsmiljøet i pensjonskassen er godt og virksomheten forurenser det ytre miljø i ubetydelig grad.

Pensjonskassens revisor er statsautorisert revisor Jørn Løken fra BDO AS.

Pensjonskassens ansvarshavende aktuar er aktuar Pål Lillevold fra Aktuarfirmaet Lillevold & Partners AS.

Pensjonskassen har driftsavtaler med:	
Grieg Investor AS	Investeringsrådgivning, rapportering og uavhengig kontroll av forvaltningen
Lindorff AS	Forvaltning og depot av utlån til medlemmer
Lege Terje Vigen	Rådgivende lege i saker om brutto uførepensjon
Gabler AS	Programvaren Kompas – fagsystem for behandling av medlemsdata og beregning av pensjonsytelser
Amstrat AS	Forvaltning av fast eiendom

Halden kommunale pensjonskasse er omfattet av avtale om overføring av pensjonsrettigheter mellom offentlige pensjonsordninger, Overføringsavtalen. Dette sikrer arbeidstakere med opptjening i flere offentlige pensjonsordninger pensjonsytelser som om de hadde all opptjening i en pensjonsordning.

HKP er også medlem i Pensjonskasseforeningen, en interesseorganisasjon for private og offentlige pensjonskasser. Foreningen er høringsinstans for endringsforslag innenfor finans og pensjon, og tilbyr kurs, samlinger og veiledning overfor sine medlemmer.

HKP er også eier av underliggende datterselskap gjennom det heleide datterselskapet HKP Eiendom Holding AS. Virksomheten i selskapet er knyttet til investering i og utleie av eiendom. Det er satt opp konsernregnskap for HKP og HKP Eiendom Holding AS, med et overskudd på 0,2 millioner kroner etter skattekostnader.

Kapitalforvaltning

Formålet med kapitalforvaltningen er å oppnå lavest mulig pensjonskostnad for medlemsforetakene over tid. Dette oppnås gjennom en forvaltning som gir høyest mulig avkastning på kort og lang sikt, hensyntatt avkastningsgaranti og risiko for at pensjonskassen kan havne i en situasjon hvor den ikke tilfredsstillende lovpålagte solvens- og kapitaldekningskrav.

Styret har utarbeidet strategi og retningslinjer for kapitalforvaltningen. Strategien blir revurdert minst en gang i året, forrige gang i august 2019.

Ansvarsfordelingen i kapitalforvaltningen er som følger:

- Styret beslutter kapitalforvaltningsstrategi
- Administrasjonen utøver strategien
- Ekstern uavhengig rådgiver bistår med råd i utøvelsen av forvaltningen og rapporterer tilbake til styret og administrasjonen

I 2019 oppnådde pensjonskassen en verdijustert avkastning på 11,03 % og en bokført avkastning på 4,45 % i kollektivporteføljen. Egenkapitalen oppnådde en avkastning på 5,78 %. Disse resultatene er gode sammenlignet med pensjonskassens resultater over tid. Særlig verdijustert avkastning er god, og representerer det nest beste årsresultatet i pensjonskassens senere historie.

Norske og internasjonale aksjemarkeder steg kraftig i 2019, og pensjonskassens kursreguleringsfond ble tilført 152,8 millioner kroner som følge av det. Kursreguleringsfondet økte dermed fra 277,8 millioner kroner til 430,6 millioner kroner. Økningen i kursreguleringsfondet har gitt HKP en meget solid risikobærende evne.

Andelen aksjer utgjorde ved årsskiftet 29,5 % av kollektivporteføljen, en reduksjon fra 31,1 % ved sist årsskifte. Pensjonskassen har solgt andeler i aksjefond tilsvarende 87,1 millioner kroner i løpet av 2019, og gjennom det realisert en gevinst på 39,0 millioner kroner som har bidratt til at bokført avkastning er konkurransedyktig med konkurrentene.

Avkastningen i norske høyrenteobligasjoner var god i 2019 og høyrenteplasseringene oppnådde en avkastning på 5,67 %. Pensjonskassen har bevisst redusert sin eksponering i høyrenteobligasjoner i løpet av de siste årene, og ved årsskiftet består aktivaklassen av kun et norsk høyrentefond, og utgjør 1,66 % av kollektivporteføljen, ned fra 1,80 % ved sist årsskifte.

Andelen kredittobligasjoner med rentebinding er øket betraktelig i 2019 gjennom investeringer i globale obligasjonsfond. Andelen obligasjonsplasseringer med rentebinding var 9,45 % ved årets begynnelse og 15,60 % ved årets slutt. En stor del av midlene som er realisert i aksjemarkedet er reinvestert i globale obligasjonsfond. Markedsrentene falt gjennom nesten hele 2019, noe som ga økte kurser på globale obligasjonsfond med rentebinding. Avkastningen på pensjonskassens plasseringer ble derfor svært god med hele 10,78 %.

Pensjonskassens portefølje inneholder ikke norske omløpsobligasjoner, med unntak av høyrenteobligasjonene. Dette er en følge av en omlegging av investeringsstrategien i 2017.

Avkastningen på pensjonskassens portefølje av obligasjoner som holdes til forfall var på 3,81 %. Porteføljen består delvis av obligasjoner HKP har kjøpt da rentenivået var høyere enn i dag, og delvis av obligasjoner med pant i næringseiendom som er kjøpt i løpet av 2016-2018.

På grunn av det lave rentenivået i dagens marked reinvesteres ikke renteutbetalinger og forfalte obligasjoner i hold til forfall-porteføljen. Dette fører til at andelen av obligasjoner

Rådhuset og Storgata. Foto: Stein Johnsen/Contentvideo.no

Tista med festningen og Norske Skog Saugbrugs i bakgrunnen.

som bokføres til amortisert kost (dvs. uten kursgevinst/-tap) faller. Denne aktivaklassen har en stabiliserende effekt på pensjonskassens avkastning over tid, og gir også gunstige effekter i solvenskapitaldekningen i form av lavere forventet risiko i porteføljen. HKP ønsker derfor å opprettholde andelen av obligasjoner som holdes til forfall, men det er vanskelig å finne attraktive investeringer i dagens rentemarked.

Ved inngangen av 2019 var verdien av hold til forfallporteføljen 393 millioner kroner som er ca 19 % av kollektivporteføljen. I takt med at de eldste obligasjonene forfaller, og reinvestering er vanskelig til akseptable renter, falt andelen til 343 millioner kroner, eller om lag 14 % pr 31.12.19.

Innenfor aktivaklassen eiendom ønsker HKP å investere primært i eiendommer som eies direkte framfor andeler i eiendomsfond. Gjennom året har andelen eiendommer der Halden kommune er leietaker blitt redusert, mens andelen eiendommer med andre leietakere er økt gjennom salg av eiendommer til Halden kommune, og kjøp av eiendommer med andre leietakere enn Halden kommune.

Eierskapet til disse eiendommene er organisert gjennom et heleid datterselskap, HKP Eiendom Holding AS, som består av følgende eiendommer/investeringer:

- 90,1 % av aksjene i Svinesund Transportsenter AS
- 100 % av aksjene i Solgaard Næringspark AS (i Moss)
- 100 % av aksjene i Os Allé 3 Eiendom AS

I tillegg kjøpte HKP Eiendom Holding AS eiendommen Jernbanegata 4 i Halden sentrum i desember 2019. Eiendommen skal leies ut gjennom selskapet Aluminiumsgården Eiendom AS, som er 100 % eiet av HKP Eiendom Holding AS.

Andelen eiendom utgjorde ved årsskiftet 17,7 % av kollektivporteføljen, en reduksjon fra 19,1 % ved starten av året. Pensjonskassen oppnådde en avkastning på eiendomsinvesteringene samlet sett på 8,97%.

Alternativet til å investere direkte i eiendommer gjennom HKP Eiendom Holding AS er å investere i eiendomsfond. HKPs holdingselskap hadde en avkastning på 9,0 % i 2019. Til sammenligning hadde et knippe av eiendomsfond som er mye brukt av pensjonskassene avkastning på mellom 3,6 % og 8,3 %.

HKP eier rådhuskvartalet og leier det ut til Halden kommune. Den gamle brannstasjonen fra 1901 står i dag tom, og har behov for betydelig vedlikehold. Pensjonskassen har jobbet med alternativ anvendelse av bygget gjennom 2019, og det arbeidet vil bli videreført fram til det foreligger en løsning for nytt liv i det gamle bygget.

Tabellen viser oversikt over resultatet av kapitalforvaltningen innenfor de ulike aktivklassene, sammenlignet med referanseindeksene.

Avkastningsoversikt	Portefølje	Referanseindeks
Norske aksjer	17,11 %	19,20 %
Globale aksjer	27,44 %	27,93 %
Globale aksjer (valutasikrede)	24,61 %	25,62 %
Norske obligasjoner, omløp (høyrente)	5,67 %	5,12 %
Norske obligasjoner, holdes til forfall	3,97 %	0,96 %
Globale obligasjoner	7,55 %	6,10 %
Eiendom	8,97 %	7,7 %
Pengemarked	2,73 %	1,16 %
Total	11,03 %	11,01 %

I løpet av de senere årene har pensjonskassen bygget opp en portefølje av unoterte investeringer. Den består av aksjer i selskaper som ikke er børsnotert, og utlån til samme type selskaper. Utlån til medlemmer er også inkludert i denne delen av porteføljen.

Den største investeringen i denne delen av porteføljen består av 9,9 % av aksjene i det Fredrikstad-baserte eiendomsutviklingsselskapet Værste AS. Investeringen har en verdi på 90 millioner kroner, og ble gjennomført i desember 2019.

Halden kommunale pensjonskasse vil fortsatt ha fokus på å utnytte mulighetene i markedet innenfor rammene av reguleringene som gjelder for bransjen og de begrensninger pensjonskassen selv har pålagt seg i kapitalforvaltningsstrategien.

Ansvarlige investeringer

Halden kommunale pensjonskasse har et aktivt forhold til etikk og ansvarlighet i kapitalforvaltningen, illustrert gjennom eksempelvis etiske retningslinjer, bevisst valg av forvaltere med en ansvarlig profil, og kontinuerlig overvåking av porteføljen. De etiske retningslinjene til Statens Pensjonsfond Utland (SPU) er grunnlaget for HKPs etiske retningslinjer, men pensjonskassen ønsker å strekke seg enda lenger enn bare å følge eksklusjonslisten til SPU. Dette oppnås først og fremst gjennom å aktivt søke forvaltere som legger vekt på de selskapenes bærekraft ved utvelgelsen av sine investeringer. Styret ønsker å være i forkant av utviklingen innenfor området, og har derfor tatt initiativ til en gjennomgang og revidering av pensjonskassens etiske retningslinjer. Dette arbeidet skal være ferdig innen utgangen av 2020.

Etikk og ansvarlighet innen kapitalforvaltningen er et utfordrende tema som er i kontinuerlig utvikling, og HKP søker å holde seg oppdatert på emnet samt å opprettholde en høy standard for ansvarlighet i kapitalforvaltningen. Pensjonskassen har en liten administrasjon og samarbeider aktivt med en uavhengig investeringsrådgiver med spesialkompetanse på området; Grieg Investor (GI). GI tilbyr blant annet et rapporteringsverktøy, Grieg Enigma, som til enhver tid gir pensjonskassen kontroll med eksponering til underliggende aksjer i realtid. Verktøyet oppgir ikke bare eksponering i forhold til SPU men også andre ofte brukte eksklusjonslister i Norge (fra Storebrand, DNB, Nordea og KLP). Pensjonskassen har også tilgang til ESG-rating og bærekraftsrapporter til underliggende selskap i porteføljen til enhver tid.

Mye av bufferkapitalen er i pensjonskassen er knyttet til merverdier i aksjefondene pensjonsmidlene er investert i. Det betyr at dersom et fond er i brudd med eksklusjonsreglene som gjelder for SPU, vil det medføre at kursreservene blir borte dersom pensjonskassen selger ut andelene i fondet. Merverdiene kan riktignok fordeles til tilleggsavsetninger, som er en annen type bufferkapital, men disse avsetningene er i praksis mindre tilgjengelig som buffer når markedsuro oppstår. Det betyr at pensjonskassen i praksis låses til eksisterende forvaltere. Mange forvaltere har forvaltet pensjonskassens midler over flere år, og kan ha vært tatt inn i porteføljen i en tid da fokus på ansvarlige investeringer var mindre. Pensjonskassens midler har derfor vært investert i selskaper som har stått på SPU's eksklusjonsliste.

HKP har gjennom de siste årene hatt kontinuerlig fokus på å komme ut av denne typen aksjer. Det har vi oppnådd gjennom dialog med forvalterne og salg av fond der forvaltningen ikke endres gjennom dialog. Ved utgangen av 2018 var pensjonskassens midler investert i åtte selskaper som var ekskludert av SPU. Ved utgangen av 2019 var dette redusert til fire selskaper. HKP har et klart mål om at denne andelen er redusert til null ved utløpet av 2020. Totalt sett er pensjonskapitalen investert i aksjer i nesten 8 000 selskaper over hele verden.

Finansiell risikostyring og soliditet

I den årlige gjennomgangen av investeringsstrategien benyttes forskjellig risikomål. Disse inkluderer:

- Standardavvik
- Største historisk verdifall (gitt aktivassammensetningen)
- Stresstest

Standardavvik sier hvor mye verdien av forvaltningskapitalen kan ventes å svinge i fremtiden, basert på målinger av observerte verdier. Stresstester er et alternativt mål på risiko som anslår hvor mye de ulike aktiva og markeder vil falle med, gitt at vi skulle få en svært negativ utvikling i kapitalmarkedene. Stresstestene er et supplement til standardavvik, for å ta høyde for at vi erfaringsmessig vet at kapitalmarkedene typisk kan oppvise større negative utfall enn hva normalfordelingene og standardavvikene tilsier (jfr. f. eks. 2008).

Administrasjonen har tilgang til daglig risikorapportering gjennom Grieg Investors rapporteringsverktøy Grieg Enigma. Styret mottar månedlig finansiell rapportering, inkl. Finanstilsynets solvenskapitalkrav.

Bufferkapitalen består av:

- Solvenskapital utover kapitalkravet
- Tilleggsavsetninger inntil 1 års rentegaranti
- Kursreguleringsfond

Avkastningen på egenkapitalen var høy i fjor med 5,78%. Overskudd i pensjonskassen for øvrig bidro også til god vekst i egenkapitalen. Pr. 31.12.19 er bokført egenkapital på 191,9 millioner kroner, en økning på 20,2 millioner kroner siden forrige årsskifte. Av det er innskutt egenkapital på 45,9 millioner kroner. Medlemsforetakene betalte i 2019 inn egenkapital for første gang siden 2005. I solvenskapitaldekningen kan nåverdien av framtidig, årlig innbetaling av egenkapital regnes inn som bufferkapital. Pensjonskassen

startet derfor fast innkalling av egenkapital fra og med 2019 med 0,1 % av premiereserven. Innskutt egenkapital økte med 1,7 millioner kroner som følge av dette.

Risikoutjevningfondet er på 0,8 millioner kroner. Etter regelverket skal fondet tilføres en avkastning som tilsvarer pensjonskassens avkastning for året. Det førte til at risikoutjevningfondet økte med 35 000 kroner i løpet av året.

Solvensmarginkapitalen består av summen av innskutt og opptjent egenkapital tillagt 50 % av tilleggsavsetningene og risikoutjevningfondet. Solvensmarginkapitalen er 214,7 millioner kroner pr 31.12.19. Solvensmarginkravet er beregnet til 76,0 millioner kroner. Dette gir en svært robust solvensmargin på 283 %.

Pensjonskassen rapporterte solvenskapitaldekning pr 31.12.19. Samlet solvenskapitalkrav var på 499 millioner kroner, og samlet ansvarlig kapital var på 692 millioner kroner. Det gir en solvenskapitaldekning på 139 %.

Utlån til medlemmer

HKP gir lån mot sikkerhet i bolig til medlemmer av pensjonskassen. Lånene forrentes til markedsmessige betingelser. 31.12.19 var renten satt til 2,50 % p.a innenfor 60 % av markedsverdi og 3,00 % p.a. for den andelen av lånene som ligger mellom 60 og 80 % av markedsverdi. Pensjonskassens medlemmer kan låne opp til tre ganger husstandens inntekt med sikkerhet i 1. prioritets pant i fast eiendom. Sum utlån var ved årets slutt 23,2 millioner kroner, ned fra 25,6 millioner kroner året før. Det er heller ikke i 2019 konstatert tap på utlånsvirksomheten.

Medlemsbestand

Medlemskap i pensjonskassen er obligatorisk for alle arbeidstakere i medlemsforetakene, med unntak av lærere og sykepleiere. Premieinnskudd for medlemmer er 2 % av bruttolønn. Ansatte i medlemsforetakene meldes inn i pensjonsordningen uavhengig av stillingsstørrelse eller om vedkommende er fast eller midlertidig ansatt. Folkevalgte med større stillingsstørrelse en 50 % er også medlemmer av pensjonsordningen.

Medlemmer som slutter i innskuddspliktig stilling etter å ha opptjent minst 3 års pensjonsgivende tjenestetid, men uten rett til straks løpende pensjon, har rett til oppsatt pensjon. Pensjonsgivende tjenestetid på mindre enn 3

år gir ingen rett til oppsatt pensjon, men kan inngå i beregningsgrunnlaget dersom medlemmet har tjenestetid i annen offentlig tjenstepensjonsordning og tjenestetiden samlet overstiger 3 år.

HKP leverer offentlig tjenstepensjon med tjenstepensjonsytelsene alders-, uføre- og etterlattepensjon. Pensjonsordningen garanterer en tjenstepensjon som tilsvarer 66 % av pensjonsgrunnlag ved full opptjening (bruttogaranti). Bruttogarantien gjelder kun for årskullene født før 1959. Full opptjening oppnås etter 30 års tjenestetid, og pensjonen avkortes i henhold til medlemmets gjennomsnittlige stillingsstørrelse.

Pensjon under opptjening reguleres med den generelle lønnsveksten – dvs. som for økningen av grunnbeløpet i folketrygden. Tjenstepensjonene reguleres som folketrygdene og levealderjusteres fra 67 år.

Antall uføre økte med 7 personer. Dette er en liten økning sammenlignet med trenden de siste årene, og den lave veksten i antall uføre kombinert med en styrket premietarif har bidratt til risikoresultatet for uføret er om lag null i 2019.

Økningen i antall medlemmer for øvrig skyldes økning i antall alderspensjonister med 63 personer. Mottakere av AFP uendret fra 2018. Når det gjelder etterlattepensjonene har antall ektefellepensjonister økt med en person. Mottakere av barnpensjon er uendret fra året før.

I 2019 utbetalte pensjonskassen 76,5 millioner kroner i alders-, uføre- og etterlattepensjon, samt AFP 65–67 år. HKP mottok netto 2,7 millioner kroner i refusjoner fra andre pensjonsordninger. Netto utbetalt pensjon var derfor 73,8 millioner kroner.

	Halden kommune	Halden kom. PK	H. Kirkelig Fellesråd	Halden Frivill.Sent.	Sum
Antall aktive medl. (ekskl. uføre)	2 094	4	28	1	2 127
Fratrådte	3 443	0	22	0	3 465
Antall pensjonister	1 639	0	19	0	1 658
herav uførepensjonister	373	0	4	0	377
herav alderspensjonister	1 082	0	11	0	1 093
herav AFPere	37	0	3	0	40
herav ektefellepensjonister	144	0	1	0	145
herav barnpensjonister	3	0	0	0	3
Sum medlemmer	7 176	4	69	1	7 250

Samlet antall medlemmer i pensjonskassen økte med 342 personer (4,95 %) fra 2018 til 2019. Antall aktive medlemmer økte med 60 personer. Antall fratrådte økte med 211.

Premieinntekter

Premieinntektene beregnes av pensjonsgrunnlaget, og for 2019 var normalpremien budsjettert til 8,53 %. Øvrige premieelementer var anslått slik:

Premiekomponent	
Administrasjonsreserve	0,38 %
Løpende adm.kostnader	1,07 %
Anslag nye AFP 65–67 og 85-årsuttak	2,14 %
Avkastningsgaranti	0,88 %
Reguleringspremie	6,21 %

Til sammen ga dette en forventet betalbar premie på 19,23 %. Denne dekkes av arbeidsgiverne, medlemmene (tariffestet 2 %) og premiefond. Totale premieinntekter var 152,3 millioner kroner. Premieinntektene ble finansiert av innbetalinger fra arbeidsgiverne med 131,3 millioner kroner og innbetalinger fra medlemmene med 13,9 millioner kroner.

Resten av premiebehovet ble dekket av tidligere års overskudd på kapitalforvaltningen i pensjonskassen i form av bruk av premiefond med 7,1 millioner kroner. Kommunen har gitt uttrykk for ønske om å bygge opp premiefond som buffer for framtidig premiebehov. Premiefondet var 85,5 millioner kroner ved årets begynnelse og økte netto med 37,6 millioner kroner til 123,1 millioner kroner ved utgangen av året.

Forsikringsteknisk oppgjør

Pensjonskassen har tre grunnlagsrenter: opptjening før 01.01.2012 har en grunnlagsrente på 2,62 %, opptjening mellom 01.01.2012 og 01.01.2014 har en grunnlagsrente på 2,5 % og opptjening etter 01.01.2014 har en grunnlagsrente på 2,0 %. I gjennomsnitt er grunnlagsrenten for all opptjening i pensjonskassen 2,38 % pr 31.12.19.

Det ble benyttet 7,1 millioner kroner fra premiefondet i 2019. Premiefondet ble i løpet av året tilført garantert rente på 1 419 035 kroner.

Tilleggsavsetningene ble styrket med ytterligere 5,0 millioner kroner i 2019, og utgjør 45,0 millioner kroner pr 31.12.19. Det er ikke overført midler til risikoutjevningfondet i 2019. Årsaken til det er at veksten i egenkapitalen for øvrig har vært god, slik at pensjonskassens samlede andel egenkapital i forhold til premiereserve opprettholdes. I tillegg har avsetning til risikoutjevningfond blitt skattepliktig fra 2018, slik at det framstår som mindre gunstig å styrke pensjonskassens buffer på den måten, sammenlignet med f. eks innkalling av egenkapital. Risikoutjevningfondet utgjør 820 000 kroner pr 31.12.19, som består av inngående beholdning pluss avkastning tilsvarende pensjonskassens bokførte avkastning i 2019.

Det er avsatt 90,6 millioner kroner til netto premiereserve og 0,6 millioner kroner til erstatningsavsetninger. Administrasjonsavsetningene er styrket med 2,3 millioner kroner. Til sammen gir det en samlet overføring til premiereserven på 93,5 millioner kroner.

Renteresultat, administrasjonsresultat og risikoresultat fordeler seg slik:

Resultatkomponent	
Renteresultat	39,7 millioner kroner
Risikoresultat	9,6 millioner kroner
Administrasjonsresultat	1,6 millioner kroner

Samlet verdijustert avkastning er på 233,9 millioner kroner, tilsvarende 11,03 %. Kursreguleringsfondet ble oppskrevet med 152,8 millioner kroner, hovedsakelig på grunn av gevinster i aksjeporteføljen. Det betyr at bufferkapitalen har økt betraktelig gjennom 2019. Garantert avkastning til rentegaranterte forpliktelser, basert på pensjonskassens grunnlagsrente, er 40,0 millioner kroner. Resten av kapitalavkastningen utgjør renteresultatet på 39,7 millioner kroner.

Renteresultatet er fordelt med 5,0 millioner kroner til tilleggsavsetninger og 34,7 millioner kroner som er tilført premiefondet.

Risikoresultatet tilsvarende pensjonsforpliktelser knyttet til uforutsette hendelser i medlemsbestanden (knyttet til uførhet, død og etterlatte). Risikoresultatet for 2019 er på 9,6 millioner kroner, og er i sin helhet tilført premiefondet. 9,3 millioner kroner av risikoresultatet skyldes at gjennomsnittlig levealder i bestanden var noe lavere enn forutsatt i tariffen. Resten er knyttet til uførhet og etterlattepensjoner.

Administrasjonsresultatet er på 1,6 millioner kroner, og er tilført egenkapitalen.

Det er overskudd i teknisk regnskap er på 8,3 millioner kroner og overskudd i ikke-teknisk regnskap er på 10,0 millioner kroner. Det gir et samlet overskudd for kassen, etter korrigering for andre resultatkomponenter og skatt, på 18,5 millioner kroner. Det samlede overskuddet er tilført egenkapitalen.

HKP har tegnet reassuransekontrakt formidlet av Independent Broking Solutions Ltd.

Internkontroll

Internkontrollen bygger på en løpende vurdering av hvilke vesentlige risikoer som er knyttet til hele pensjonskassens virksomhet.

BDO gjennomfører ekstern kontroll av pensjonskassens system for internkontroll. Revisor har gjennomført en særskilt kontroll av internkontrollen i pensjonskassens IKT-systemer, med fokus på systemsikkerhet og datakvalitet ved overføring av data mellom kommunen, pensjonskassen, leverandør og aktuar. Revisors gjennomgang av internkontrollen avdekket ingen avvik, eller resulterte i anbefalinger om endret praksis.

Rettvisende bilde

Årsberetning og årsregnskap for Halden kommunale pensjonskasse tilfredsstiller kravene i regnskapslovens § 3-2a om overordnede krav til kvalitativ informasjon i årsregnskapet. Årsregnskapet gir et rettvisende bilde av pensjonskassens eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat.

Framtidsutsikter

I 2019 var avkastningen meget god i alle aktivaklasser. Det bidro til at mye midler kunne avsettes til bufferkapital gjennom kursreguleringsfond, tilleggsavsetninger og økt egenkapital. Pensjonskassen er solid, og den høye bufferkapitalen vil sikre pensjonistenes midler dersom framtiden bringer mer urolige markedsforhold enn vi så i 2019.

Verdijustert avkastning var historisk høy, og svært konkurransedyktig i forhold til våre konkurrenter. Det bidrar til at de resultatene både i 2019, men også over tid, posisjonerer Halden kommunale pensjonskasse som en meget konkurransedyktig pensjonsordning sammenlignet med andre leverandører av offentlig tjenstepensjon.

Det forsikringstekniske oppgjøret viser at pensjonskassen har en sunn økonomi. Det er overskudd i både teknisk og ikke-teknisk regnskap og i pensjonskassen samlet sett. En solid økonomi med solide buffere, gir et godt fundament for den videre driften.

Dette ser vi særlig etter den turbulente starten på 2020. Blant annet falt verdiene i aksjemarkedet kraftig parallelt

med at kredittpåslagene i rentemarkedet steg, noe som har påført kollektivporteføljen merkbare tap. Pr. 16. mars var likevel solvenskapitaldekningen fortsatt på hele 119 %. Halden kommunale pensjonskasse er derfor svært godt rustet til å stå gjennom fortsatt markedsuro, uten at det bør medføre behov for styrket egenkapital eller andre tiltak for å sikre pensjonskassens soliditet.

Pensjonsproduktene er regulert gjennom hovedtariffavtalen, og er derfor helt like uavhengig av leverandør. Den som leverer produktet til lavest pris er mest konkurransedyktig, og det har HKP lyktes med takket være lave kostnader og høy avkastning.

Pensjonskasser vil være en god organisasjonsform også for en endret offentlig tjenstepensjonsordning, og det er all grunn til å forvente at Halden kommunale pensjonskasse vil levere gode og konkurransedyktige pensjonsprodukter også i framtiden.

Styret vil fortsette å ha fokus på å opprettholde Halden kommunale pensjonskasses posisjon som en ledende aktør i markedet for offentlig tjenstepensjon.

Årsberetning 2019 – Halden kommunale pensjonskasse

Årsberetning og regnskap er avlagt under forutsetning av fortsatt drift av egen lokal pensjonskasse, og styret bekrefter at forutsetningene for dette er til stede. Pensjonskassen er i en sunn økonomisk og finansiell stilling og utvikling. Pensjonskassens styre og administrasjon vil også i tiden fremover tilstrebe å videreutvikle og drive pensjonskassen til beste for medlemmer, pensjonister og medlemsforetakene.

Halden, den 18. mars 2020

Otto S. Gøperød
Styreleder

Elin Cathrine Hagen
Nestleder

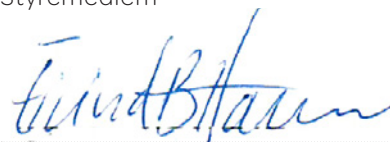
Paul R. Kristiansen
Styremedlem

Sara E. N. Bruvoll
Styremedlem

Espen B. Sørås
Styremedlem

Eivind B. Hansen
Adm.leder

MORSELSKAPET			KONSERN		
2018	2019	Note	RESULTATREGNSKAP	2019	2018
(tall i 1000)			TEKNISK REGNSKAP	(tall i 1000)	
		3, 10	1. Premieinntekter		
-139 119	-152 318		1.1 Forfalte premier, brutto	-152 318	-139 119
110	103		1.2 Avgitte gjenforsikringspremier	103	110
-139 009	-152 215		Sum premieinntekter for egen regning	-152 215	-139 009
			2. Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen		
-17 953	-20 312	27	2.1 Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	0	0
-32 433	-26 334	19	2.2 Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	-26 334	-32 433
-9 277	-10 689	19, 26	2.3 Netto driftsinntekt fra eiendom	-32 734	-28 422
40 026	-133 026	16, 17, 19, 26	2.4 Verdiendringer på investeringer	-133 026	40 026
-3 406	-43 567	19, 20	2.5 Realisert gevinst og tap på investeringer	-43 567	-3 406
-23 042	-233 927		Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	-235 660	-24 234
		4	5. Pensjoner		
67 750	73 758		5.1.1 Brutto	73 758	67 750
67 750	73 758		Sum pensjoner mv	73 758	67 750
			6. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser		
76 033	93 478	9	6.1.1 Til (fra) premiereserve, brutto	93 478	76 033
5 105	5 000	14	6.2 Endring i tilleggsavsetninger	5 000	5 105
-47 329	152 813	19	6.3 Endring i kursreguleringsfond	152 813	-47 329
882	1 419	9	6.4 Endring i premiefond	1 419	882
34 691	252 710		Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser – kontraktsfastsatte forpl.	252 710	34 691
		9	8. Midler tilordnet forsikringskontraktene – kontraktsfastsatte forpliktelser		
24 767	34 654		8.1 Overskudd på avkastningsresultatet	34 654	24 767
18 943	9 585		8.2 Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	9 585	18 943
43 710	44 239		Sum midler tilordnet forsikringskontraktene – kontraktsfastsatte forpliktelser	44 239	43 710
		6, 19, 28, 29, 30	9. Forsikringsrelaterte driftskostnader		
-299	225		9.1 Forvaltningskostnader	225	-299
8 607	6 941		9.4 Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader	6 941	8 607
8 308	7 166		Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	7 166	8 308
-7 592	-8 269		11. Resultat av teknisk regnskap	-10 002	-8 784
2018	2019	Note	IKKE-TEKNISK REGNSKAP	2018	2019
			12. Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		
-4 588	-5 358	27	12.1 Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	0	0
-809	-1 116	19	12.2 Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	-1 116	-809
-3 505	-3 338	19, 26	12.3 Netto driftsinntekt fra eiendom	-9 068	-8 481
45	-373	16, 17, 19, 26	12.4 Verdiendringer på investeringer	-373	45
-8 857	-10 184		Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen	-10 557	-9 245
			14. Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen		
0	154	19	14.1 Forvaltningskostnader	154	0
0	154		Sum forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen	154	0
-8 857	-10 031		15. Resultat av ikke-teknisk regnskap	-10 403	-9 245
-16 448	-18 300		16. Resultat før skattekostnad	-20 405	-18 029
0	602	17	17. Skattekostnader	2 584	2 220
-16 448	-17 698		18. Resultat før andre resultatkomponenter	-17 821	-15 809
-369	-785		19. Andre resultatkomponenter	-785	-369
-16 817	-18 483		20. TOTALRESULTAT	-18 606	-16 178
	35	13,14	Overført til risikoutjevningsfondet	35	0
16 817	18 448	13,14	Overført annen opptjent egenkapital	18 571	16 178
16 817	18 483		Sum overføringer	18 606	16 178

MORSELSKAPET				KONSERN	
2018	2019	Note	BALANSE	2019	2018
(tall i 1000)			EIENDELER		(tall i 1000)
			EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN		
			1. Immaterielle eiendeler		
		31	1.1 Utsatt skattefordel	6 161	1 512
0	0		Sum immaterielle eiendeler	6 161	1 512
			2. Investeringer		
49 170	49 847	26	2.1.1 Investeringseiendommer	114 282	110 782
58 853	64 207	17,27	2.2.1 Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	0	0
	187	21	2.3.2 Utlån og fordringer	2 688	496
18 867	28 280	16	2.4.2 Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	28 280	18 867
126 890	142 521		Sum investeringer	145 250	130 145
			4. Andre eiendeler		
51 322	55 488	23	4.2 Kasse, bank	58 705	52 319
51 322	55 488		Sum andre eiendeler	58 705	52 319
178 212	198 009		Sum eiendeler i selskapsporteføljen	210 117	183 976
			EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJENE		
			6. Investeringer i kollektivporteføljen		
167 525	171 050	26	6.1.1 Investeringseiendommer	418 934	404 549
226 709	247 025	17,27	6.2.1 Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	0	0
2 335	12 375	21	6.2.2 Fordringer på og verdipapirer utstedt av datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	0	0
393 042	343 339	18	6.3.1 Investeringer som holdes til forfall	343 339	393 042
156 721	150 953	23	6.3.2 Utlån og fordringer	150 953	156 721
655 414	843 155	17	6.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	843 155	655 414
476 862	555 431	16	6.4.2 Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	555 431	476 862
20 668	1 529	21	6.4.3 Utlån og fordringer	11 870	22 577
1 651	65 960	24	6.4.5 Andre finansielle eiendeler	78 337	5 486
2 100 927	2 390 816		Sum investeringer i kollektivporteføljen	2 402 017	2 114 651
2 100 927	2 390 816		Sum eiendeler i kundeporteføljene	2 402 017	2 114 651
2 279 139	2 588 826		SUM EIENDELER	2 612 134	2 298 627
			EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE		
-44 215	-45 913	13	10. Innskutt egenkapital	-45 913	-44 215
			11. Opptjent egenkapital		
-785	-820		11.1 Risikoutjevningfond	-820	-785
-126 727	-145 175	13	11.2. Annen opptjent egenkapital	-147 758	-126 699
-127 512	-145 995	13, 14	Sum opptjent egenkapital	-148 578	-127 484
			Sum egenkapital majoritet	-194 491	-171 699
			Minoritetens andel av egenkapital	-12 866	-12 968
-171 727	-191 908	13	Sum egenkapital	-207 358	-184 667
		9, 10, 11	13. Forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser		
-1 676 542	-1 769 568	7, 8	13.1 Premiereserve	-1 769 568	-1 676 542
-40 000	-45 000		13.2 Tilleggsavsetninger	-45 000	-40 000
-277 754	-430 567	16, 17	13.3 Kursreguleringsfond	-430 567	-277 754
-21 329	-21 781		13.4 Erstatningsavsetning	-21 781	-21 329
-84 518	-123 081	10, 12	13.5 Premiefond	-123 081	-84 518
-2 100 143	-2 389 996	11	Sum forsikringsforpliktelser i livsforsikring – kontraktsfastsatte forpliktelser	-2 389 996	-2 100 143
			15. Avsetninger for forpliktelser		
0	0		15.2.2 Forpliktelser ved utsatt skatt	0	-232
0	0		Sum avsetninger for forpliktelser	0	-232
			16. Forpliktelser		
-7 456	-6 921	6,25	16.3 Andre forpliktelser	-14 780	-13 586
-7 456	-6 921		Sum forpliktelser	-14 780	-13 586
0	0		17. Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	0	0
-2 279 326	-2 588 826		SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE	-2 612 134	-2 298 628

Note 1: Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet for pensjonskassen er avlagt i overensstemmelse med kravene i Lov om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomheter m.v. av 10.06.2005 (forsikringsvirksomhetsloven), Forskrift om årsregnskap m.m. for pensjonsforetak og tilpasning til internasjonale EU-godkjente regnskapsprinsipper (IFRS/IAS).

Konsernet

Konsernregnskapet omfatter aksjeselskap hvor HKP eier mer enn 50 % av aksjene eller har bestemmende innflytelse.

Konsolideringsprinsippet

Ved konsolidering av datterselskap benyttes oppkjøpsmetoden. Aksjer i datterselskap er eliminert mot egenkapitalen på kjøpstidspunktet. Det er tatt hensyn til eventuelle mer-/mindreverdi i forbindelse med kjøp.

Datterselskapets offisielle selskapsregnskap utarbeides i henhold til NGAAP, justert for virkelig verdi i eiendom jfr. IAS 39 og IAS 40 på grunn av omarbeidelse til de regnskapsprinsipper som gjelder for Halden kommunale pensjonskasse. Interne mellomværende, interne gevinster og tap, renter og utbytte mellom konsernselskap, samt andre konserninterne transaksjoner er eliminert i konsernregnskapet.

Note 2: Vurderingsprinsipper

Styret har vedtatt å benytte muligheten som er gitt gjennom Forskrift om årsregnskap m.m. for pensjonsforetak §3-3 og IAS 39 og IFRS 13 til å vurdere de finansielle eiendelene til virkelig verdi over resultatet i samsvar med virkelig verdi opsjonen der ikke andre vurderingsprinsipper er spesielt nevnt (for eks. amortisert kost). Dette innebærer at virkelig verdijusteringer på finansielle eiendeler skal føres over resultatet før andre resultatkomponenter. Pensjonskassens eiendeler er i hovedregel notert på offentlig markedsplass, og målt i samsvar med årsregnskapsforskriftens §5-12, 2.ledd a). Unntakene fra dette er spesifisert i de underliggende noter.

Finansielle anleggsmidler

Finansielle instrumenter som holdes til forfall

Obligasjoner som pensjonskassen har til hensikt og evne til å holde til forfall og som måles til amortisert kost over resultatet ved bruk av effektiv rente metode. Obligasjonene er samlet i en Hold-Til-Forfall-portefølje; HTF-porteføljen.

Pensjonskassen vurderer løpende kredittrisikoen i porteføljen. Evt. nedskrivning gjennomføres hvis det oppstår verdifall som følge av kredittrisiko.

Investerings eiendom

Pensjonskassens egen bruk av eiendommene utgjør mindre enn 10%, og pensjonskassen vurderes derfor ikke å komme under bestemmelsene om eierbenyttet eiendom. Investerings-eiendommene vurderes i hht IAS 40 til virkelig verdi (se egen spesifisering i note 26).

Pantelån

Utlån måles til nedbetalt verdi over resultatet. Utlånsporteføljen er vurdert i henhold til regler fastsatt av Finansdepartementet, og er etter boliglånforskriften av 19.6.2018 funnet og ikke være tapsutsatte.

Finansielle omløpsmidler

Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi

Aksjer og obligasjoner (utover HTF-porteføljen) samt andeler i fond vurderes til virkelig verdi over resultatet i henhold til IAS 39 og IFRS 13. Aksjer og obligasjoner er tilordnet etter anskaffelses-kost etter FIFO-metoden. (FIFO-metoden er en forkortelse for «first in, first out» og forutsetter at de eiendelene som ble innkjøpt først, også skal selges først).

Aksjer i datterselskap vurderes til virkelig verdi i henhold til IAS 39.

Renteinntekter

Renteinntekter inntektsføres når de er påløpt.

Fordringer

Premiefordringer og andre fordringer er balanseført til pålydende. Fordringene er vurdert til ikke å være tapsutsatte.

Likviditet-, rente- og valutarisiko

Pensjonskassen har tilnærmet ingen likviditetsrisiko i kort og mellomlangt tidsperspektiv da løpende innbetalinger overstiger løpende utbetalinger.

Renterisiko er beskrevet i underliggende noter.

Valutarisikoen er sikret i obligasjonsporteføljen. Plasseringer i aksjefond er notert i norske kroner. Noen av de underliggende aksjene i fond med globale mandater, er notert i utenlandsk valuta. Disse posisjonene er i hovedsak sikret til NOK.

Avsetninger til forsikringsforpliktelser

Premiereserven utgjør den forsikringstekniske kontantverdien av pensjonsrettigheter opptjent på beregningspunktet. Beregningen foretas av pensjonskassens aktuar. Pliktig avsetning til premie-reserve er fastsatt i samsvar med styrevedtak. Overskudd på avkastningsresultat og positivt risikoresultat blir overført tilleggs-avsetninger, risikoutjevningfond eller premiefond etter styrets beslutning.

Risikoutjevningfond

Risikoutjevningfondet (RUF) benyttes i forbindelse med overskudd/ underskudd på risikoresultatet. Fondet beregnes av pensjonskassens aktuar.

Reassurans

Pensjonskassen har inngått avtale om katastrofereassurans som dekker en eller flere hendelser som inntreffer som følge av en og samme katastrofe i løpet av 72 timer. Reassurandør dekker tap

mellom 10 og 100 millioner kroner. Reassurandør er IBS Ltd. Verdien av gjenforsikringsandelen etter årsregnskapsforskriftens § 3-2, 4.ledd, er ikke inntatt som eiendel i regnskapet da den er vanskelig å måle.

Note 3: Pensjonspremie

Halden kommunale pensjonskasse leverer en ytelsesbasert pensjonsordning til medlemsforetakene. Pensjonskassens styre fastsetter årlig premiesatsen i pensjonsordningen etter anbefaling fra ansvarshavende aktuar. Premien i pensjonskassen beregnes som en hendelsesbasert premie ved utgangen av hvert kvartal. Arbeidstakers andel er 2 %.

	2019	2018
Normalpremie	64 589 000	62 220 000
Til/fra administrasjonsreserve	2 884 000	4 140 000
Administrasjonskostnad	8 114 000	8 095 000
Premie for ikke forsikringsbare hendelser	12 182 500	9 125 342
Reguleringspremie	57 883 425	49 286 756
Avkastningsgaranti	6 665 000	6 252 000
Til sammen	152 317 926	139 119 098
Herav medlemspremie (2 %)	13 948 442	13 599 488
Avgitt gjenforsikringspremie	-102 500	-110 000
Sum premieinntekter for egen regning	152 215 426	139 009 098

Avgitt gjenforsikringspremie representerer premiekostnad på katastrofeforsikring

Note 4: Utbetalte pensjoner:

Utbetalte pensjoner	2019	2018
Alderspensjon	48 624 655	43 703 414
Uførepensjon	14 654 927	14 439 506
Ektefellepensjon	4 163 369	4 511 374
Barnepensjon	120 590	83 912
AFP	8 914 233	6 453 158
Sum pensjoner	76 477 774	69 191 364
Utbetalte refusjoner ihht overføringsavtalen	5 013 749	5 092 000
Mottatte refusjoner ihht overføringsavtalen	7 733 362	6 533 016
Netto utbetalte pensjoner	73 758 161	67 750 348

Note 5: Medlemsbestand pr 31.12.19

	Halden kommune	Halden kom. PK	H. Kirkelig Fellesråd	Halden Frivill. Sent.	Sum
Antall aktive medl (ekskl uføre)	2 094	4	28	1	2 127
Fratrådte	3 443	0	22	0	3 465
Antall pensjonister	1 639	0	19	0	1 658
herav uførepensjonister	373	0	4	0	377
herav alderspensjonister	1 082	0	11	0	1 093
herav AFPere	37	0	3	0	40
herav ektefellepensjonister	144	0	1	0	145
herav barnepensjonister	3	0	0	0	3
	7 176	4	69	1	7 250

I tillegg er det 100 av uførepensjonistene og alderspensjonistene som får et barnetillegg som følge av at de har barn under 18 år.

Note 6: Pensjon egne ansatte

Pensjonsforpliktelse innregnes og måles i samsvar med IAS 19. Det var i 2019 fire ansatte i pensjonskassen.

Pensjonskostnader inkl. AGA	2020	2019
Nåverdi av årets opptjening	826 245	583 068
Rentekostnad	109 185	148 792
Amortisering av (redusert)/økt forpliktelse ved pensjonsplanendring		-1135 898
Brutto pensjonskostnad	935 430	-404 038
Forventet avkastning	-100 052	-91 772
Administrasjonskostnad/rentegaranti	0	0
Netto pensjonskostnad inkl. adm.kostnader	835 378	-495 810
AGA netto pensjonskostnad inkl. adm.kostnader	117 788	-69 909
Resultatført pensjonskostnad	953 166	-565 719
Resultatført actuarielt tap (gevinst)	0	-784 767
Herav resultatført AGA av actuarielt tap (gevinst)	0	-96 978

Pensjonsforpliktelse	31.12.2020	31.12.2019
	Estimat	Beste Estimat
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	5 682 594	4 747 164
Pensjonsmidler	4 707 861	4 092 407
Netto forpliktelse før arb.avgift	974 733	654 757
Arbeidsgiveravgift	137 437	92 321
Netto forpliktelse inkl. AGA	1 112 171	747 077
Ikke resultatført actuariell gevinst (tap) ekskl. AGA	0	0
Ikke resultatført actuariell gevinst (tap) AGA	0	0
Balansført netto forpliktelse etter AGA - i balansepost 3.2/6.4.3	1 112 171	747 077

Avstemming inkl. AGA	2020	2019
Verdi ved årets begynnelse	747 077	2 796 288
+ Årets netto pensjonskostnad	953 166	-565 719
+ Actuarielle gevinster og tap på ytelsesbasert pensjonsordninger	0	-895 419
- Premieinnbetalinger	-588 073	-588 073
Balansført netto forpliktelse UB i år inkl. AGA	1 112 171	747 077

Medlemsstatus	01.01.2020	01.01.2019
Antall aktive	4	3
Antall oppsatte	0	0
Antall pensjoner	0	0
Gj.snitts pensjonsgrunnlag, aktive	819 500	827 394
Gjennomsnittsalder, aktive	50	49
Gjennomsnitts tjenestetid, aktive	8	10
Forventet gjenstående tjenestetid, aktive	17	18

Forutsetninger	31.12.2019	31.12.2018
Diskonteringsrente	2,30 %	2,60 %
Lønnsvekst	2,25 %	2,75 %
G-regulering	2,00 %	2,50 %
Pensjonsregulering	1,25 %	1,75 %
Forventet avkastning	2,30 %	2,60 %
Arbeidsgiveravgiftssats	14,10 %	14,10 %

Note 7: Forutsetninger for forsikringsforpliktelse

Premiereserve er avsatt på beregningsgrunnlag «K2013». Grunnlagsrente er 2,62 % for all opptjening før 1.1.2012, og 2,5 % for opptjening fra 1.1.2012 til 1.1.2015. Fra og med 1.1.2015 er all opptjening på 2.0 %. Fra og med 31.12.2015 ble opptjeningen på 3 % redusert til 2,62 %, som følge av frigjort kapital fra reduserte uførepensjonsforpliktelse.

Gjennomsnittlig grunnlagsrente er 2,38 %.

Note 8: Sensitivitetsanalyse

Forutsetning	Endring	Økt premiereserve (mill. kroner)
Dødelighet	Reduksjon 10% i alle aldre	35,7
Uførhet	Økning 15 %	6,2

Tabellen ovenfor viser effekten på premiereserven (i mill. kr) ved en reduksjon i dødelighet på 10 % og ved en økning i uførhet på 15 %.

Note 9: Endringer i forsikringsforpliktelse

	Premiereserve	Tilleggsavsetning	Premiefond	Kursreguleringsfond	Totalt
Saldo 01.01.	1 697 870 819	40 000 000	84 518 184	277 753 583	2 100 142 586
Premier	152 317 926		-7 095 211		145 222 715
Administrasjonspremie	-8 114 000				-8 114 000
Gjenforsikringspremie	-102 500				-102 500
Rentegaranti	-6 665 000		1 419 035		-5 245 965
Pensjonsutbetalinger	-73 758 161				-73 758 161
Garantert rente	40 006 163				40 006 163
Risikoresultat	-9 585 231				-9 585 231
Til administrasjonsresultat	-621 490				-621 490
Overføringer	0	5 000 000	44 239 280	152 812 944	202 052 224
Saldo 31.12.	1 791 348 525	45 000 000	123 081 288	430 566 527	2 389 996 339

Note 10: Spesifikasjon av avsetninger på balansen

	2019	2018	2019	2018	Endring
	Antall forsikrede		Reserve opptjente ytelser (beregnet etter individuell pensjonsalder)		
Aktive	2 127	2 067	610 639 076	576 592 085	34 046 991
Oppsatte rettigheter	3 465	3 254	155 046 439	148 419 586	6 626 853
Oppsatte/aktive i alt	5 592	5 321	765 685 515	725 011 671	40 673 844
Alderspension	1 133	1 070	624 942 371	585 719 786	39 222 585
Ektefellepensjon	145	144	44 450 744	45 822 571	-1 371 827
Barnepensjon	3	3	302 466	39 997	262 469
Uførepensjon	377	370	289 612 420	277 789 758	11 822 662
Aktuelle i alt	1 658	1 587	959 308 001	909 372 112	49 935 889
TOTALT	7 250	6 908	1 724 993 516	1 634 383 783	90 609 733
Netto Premiereserve			1 724 993 516	1 634 383 783	90 609 733
Netto premiereserve			1 724 993 516	1 634 383 783	90 609 733
Erstatningsavsetninger			21 780 831	21 175 368	605 463
Administrasjonsreserve			44 574 178	42 311 668	2 262 510
Premiereserve inklusive erstatningsavsetninger og adm. reserve			1 791 348 525	1 697 870 819	93 477 706
Forhåndsreservering K2013					0
Manglende avsetning			0	0	0
Balanseført premiereserve			1 791 348 525	1 697 870 819	93 477 706

Endring i forsikringsfondet	
Endring i premiereserve før erstatningsavsetninger og administrasjon	
Gjenstående oppreservering K2013 pr. 31.12.2014	0
Endring i erstatningsavsetninger	605 463
Endring i administrasjonsavsetninger	2 262 510
Sum endring i premiereserve	2 867 973
Premiefond anvendt til dekning av premie	-7 095 211
Renter til premiefondet	1 419 035
Overskudd på avkastningsresultat overført premiefond	34 654 048
Risikoresultat tilordnet forsikringskontrakter overført premiefond	9 585 231
Sum endring i premiefond	38 563 103
Tilleggsavsetninger	5 000 000
Endring i risikoutjevningfond	0
Sum alle endringer	46 431 076

Premiefond	2019	2018
Premiefond 31.12.	123 081 288	84 518 184
Tilleggsavsetninger	45 000 000	40 000 000
Årlig innbetalt premie	152 317 926	139 119 098
Premiefondet i % av årlig premie	80,81 %	60,75 %

Premiefondets anvendelse siste 7 år	Dekning av premie
2019	7 095 211
2018	4 137 030
2017	40 965 158
2016	5 028 402
2015	20 607 000
2014	0
2013	0

Note 11: Forsikringstekniske avsetninger pr 31.12.19

	Sum
Premiereserve	1 769 567 694
Kursreguleringsfond	430 566 527
Tilleggsavsetninger	45 000 000
Premiefond	123 081 288
Erstatningsreserve	21 780 831
Sum	2 389 996 339

Note 12: Spesifikasjon av premiefond

Halden kommune	H. Kirkelig Fellesråd	Halden Kom. PK	Halden Frivill. Sent.	Sum
121 084 516	1 410 524	463 237	123 010	123 081 287

Note 13: Egenkapital

MORSELSKAPET					
Egenkapital	Innskutt EK	Fond for urealiserte gevinster	Risikoutjevningfond	Opptjent EK	Sum EK
EK 01.01.19	44 215 188	0	784 835	126 727 397	171 727 420
Ny innskutt egenkapital	1 697 871				1 697 871
Resultat av ikke-teknisk regnskap				10 030 674	10 030 674
Andre resultatkomponenter				784 767	784 767
Skattekostnader				-601 662	-601 662
Administrasjonsresultat				1 569 130	1 569 130
Rentegarantipremie og forjenesteelement				6 665 000	6 665 000
Avkastning på risikoutjevningfondet			34 907		34 907
Risikoresultat				-	0
Egenkapital 31.12.	45 913 059	0	819 742	145 175 305	191 908 106

KONSERN					
Ek 01.01.2019 ekskl. minoritet					175 885 435
Årets resultat					18 605 709
Minoritetens andel av egenkapital					12 866 454
Egenkapital konsern 31.12.19					207 357 598

Note 14: Resultatanalyse

Administrasjonsresultat	1 569 130
Premie for avkastningsgaranti	6 665 000
Netto finansinntekter i kollektiv porteføljen	81 114 153
- Pliktige rentekostnader	-41 425 198
Renteresultat	39 688 955
Risikoresultat	9 585 231
Teknisk resultat	57 508 316

Resultat i selskapsporteføljen	10 030 674
Skattekostnader	-601 662
Andre resultatkomponenter	784 767
Total resultat før disponering	67 722 095
Risikoresultat overført til risikoutjevningfond	
Overført til tilleggsavsetninger	-5 000 000
Risikoresultat til premiefond	-9 585 231
Renteresultat til premiefond	-34 654 048
Renteresultat overført til premiereserve	0
Renteresultat til risikoutjevningfond	-34 907
Fra egenkapital til K2013	0
Til selskapsporteføljen	18 447 909

Note 15: Kapitalavkastning

Kollektivporteføljen (kunde):		
Kapitalavkastning	Verdjustert	Bokført
2019	11,03 %	4,45 %
2018	1,61 %	4,61 %
2017	8,21 %	6,15 %
2016	6,27 %	4,76 %
2015	4,86 %	7,49 %
2014	7,78 %	5,81 %
2013	9,96 %	4,41 %

Selskapsporteføljen:	
Kapitalavkastning	Verdjustert
2019	5,78 %
2018	5,55 %
2017	3,90 %
2016	5,11 %
2015	3,46 %
2014	6,90 %
2013	6,64 %

Note 16: Obligasjoner, sertifikater og andre finansielle eiendeler, inkl urealiserte tap

Pengemarkedsfond	Antall andeler	Kostpris	Kursverdi	Urealisert	Balanseført verdi
Nordea Likviditet PLUSS (selskap)	18 923,46	28 300 644	28 280 055	-20 589	28 280 055
Nordea Likviditet Pensjon	35 723,31	36 208 802	36 173 271	-35 531	36 173 271
Sum		64 509 446	64 453 326	-56 120	64 453 326

Obligasjonsfond	Antall	Kostpris	Kursverdi	Urealisert	Balanseført verdi
Alfred Berg Høyrente	398 622,11	38 755 355	39 655 605	900 249	39 655 605
Alfred Berg Nordic Inv Grade Inst	207 789,60	21 010 391	21 685 920	675 529	21 685 920
KLP Global Obligasjon I	59 052,05	63 073 440	71 244 202	8 170 762	71 244 202
Carnegie Corporate Bond	631 765,53	82 179 947	126 707 773	2 566 411	84 746 358
PGIM Global Coporate Hdg	8 172,56	90 210 783	99 164 058	8 953 275	99 164 058
Payden Global	1 395 372,82	196 749 462	202 761 624	6 012 162	202 761 624
Sum		491 979 379	561 219 182	27 278 388	519 257 767
Til sammen		556 488 825	625 672 508	27 222 268	583 711 093

Note 17: Aksjer og andeler i aksjefond, inkl urealisert gevinst og tap

Aksjefond	Antall andeler	Kostpris	Kursverdi	Urealisert	Balanseført verdi
C WorldWide Norge	1 840,63	6 940 394	28 450 158	21 509 764	28 450 158
C WorldWide Globale Aksjer	5 431,45	24 848 856	91 539 936	66 691 080	91 539 936
Alfred Berg GAMBAK	1 928,87	19 020 241	68 146 372	49 126 131	68 146 372
Danske Fund Aksje Norge Inst II	26 918,42	23 000 000	81 901 722	58 901 722	81 901 722
KLP Aksjglobal Indeks II	10 997,54	16 052 810	30 395 912	14 343 102	30 395 912
KLP Aksjglobal Indeks III	21 277,22	36 284 956	36 284 952	21 798 405	58 083 361
KLP Aksjglobal Indeks IV	22 445,55	36 753 554	55 466 444	18 712 890	55 466 444
KLP Aksjenorge Indeks	6 267,28	10 026 107	18 040 758	8 014 651	18 040 758
KLP Aksjenorge Indeks II	12 034,60	20 000 000	29 893 629	9 893 629	29 893 629
KLP Aksje Verden Indeks	6 442,57	16 711 492	22 279 264	5 567 772	22 279 264
Nordea Stabile Aksjer Global	30 096,14	38 000 000	89 297 661	51 297 661	89 297 661
Nordea 1 - Stable Emerging Markets Equity	30 247,38	14 000 000	19 399 157	5 399 157	19 399 157
ACM Bernstein Global Core Eq	22 589,55	39 012 650	73 657 218	34 644 568	73 657 218
T Rowe Global Value Select USD	407 939,23	33 300 080	40 188 119	6 888 039	40 188 119
Sensibel AS	68 965,00	3 999 970	3 999 970	0	3 999 970
SAE Hearing AS	15 625,00	3 000 000	3 000 000	0	3 000 000
Elliptic Lab	55 000,00	12 650 000	12 650 000	0	12 650 000
Værste AS	1 300 684,00	91 952 149	91 952 149	0	91 952 149
Moss logistikkbygg		4 563 000	4 563 000	0	4 563 000
Wilberg Atrium Holding AS		20 250 000	20 250 000	0	20 250 000
HKP Eiendom, kollektivporteføljen		216 489 601	216 486 380	30 535 099	247 024 700
HKP Eiendom, selskapsporteføljen		56 270 399	56 270 399	7 936 740	64 207 139
Sum		743 126 258	1 094 113 199	411 260 410	1 154 386 668

Note 18: Obligasjoner som holdes til forfall – anleggsmidler

Kategori	Bokført verdi	Urealisert gevinst / tap	Påløpt rente / utbytte	Markedsverdi
Bank	319 331 550	-1 844 934	5 180 199	322 666 815
Kreditselskaper	982 200	14 344	30 137	1 026 681
Maskinvare	8 000 000	0	16 526	8 016 526
Obligasjoner med fortrinnsrett	10 744 500	619 357	265 130	11 628 987
Sum	339 058 250	-1 211 233	5 491 992	343 339 009

Duasjon	2,63 år
Effektiv rente	4,14 %

Note 19: Inntekter fra og kostnader ved finansielle eiendeler

MORSELSKAPET	2019		2018	
	Kollektiv	Selskap	Kollektiv	Selskap
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	20 312	5 358	17 953	4 588
Renter utlån	3 531	0	3 740	0
Renter bank	670	712	523	523
Renter obligasjoner og sertifikater	3 818	403	3 941	286
Renter obligasjoner holdt til forfall	18 315	0	24 229	0
Sum renteinntekter	26 334	1 116	32 433	809
Inntekter fra investeringseiendom	10 826	3 338	9 432	3 505
Kostnader investeringseiendom	-137	0	-155	0
Sum netto inntekter fra investeringseiendom	10 689	3 338	9 277	3 505
Realisert kursgevinst og -tap aksjer	38 957	0	4 116	0
Realisert kursgevinst og -tap obligasjoner	4 609	0	-710	0
Sum realisert kursgevinst og -tap	43 567	0	3 406	0
Urealisert kursgevinst og -tap aksjer	115 111	0	-41 625	0
Urealisert kursgevinst og -tap obligasjoner	17 452	9	-5 431	-45
Verdiendringer eiendom	463	364	7 030	0
Sum verdiendringer	133 026	373	-40 026	-45
Forvaltningsgebyrer	-225	-154	299	0
KONSERN	2019		2018	
	Kollektiv	Selskap	Kollektiv	Selskap
Renter utlån	3 531	0	3 740	0
Renter bank	670	712	523	523
Renter obligasjoner og sertifikater	3 818	403	3 941	286
Renter obligasjoner holdt til forfall	18 315	0	24 229	0
Sum renteinntekter	26 334	1 116	32 433	809
Inntekter fra investeringseiendom	32 871	9 068	28 422	8 481
Kostnader investeringseiendom	-137	0	-155	0
Sum netto inntekter fra investeringseiendom	32 734	9 068	28 267	8 481
Realisert kursgevinst og -tap aksjer	38 957	0	4 116	0
Realisert kursgevinst og -tap obligasjoner	4 609	0	-710	0
Sum realisert kursgevinst og -tap	43 567	0	3 406	0
Urealisert kursgevinst og -tap aksjer	115 111		-41 625	0
Urealisert kursgevinst og -tap obligasjoner	17 452	9	-5 431	-45
Verdiendringer eiendom	463	364	7 030	0
Sum verdiendringer	133 026	373	-40 026	-45
Forvaltningsgebyrer	299	-154	299	0

Note 19 er oppgitt i 1000-kroner.

Note 20: Realisert tap/gevinst verdipapirer

Gevinst/ tap ved salg av verdipapirer	2019		2018	
	Tap	Gevinst	Tap	Gevinst
Salg av obligasjoner	-1 514 378	6 123 790	-3 954 800	88 077
Valutasikring obligasjoner	0	0	-762 861	3 919 510
Salg av aksjer	0	38 957 220	0	4 115 837
	-1 514 378	45 081 010	-4 717 661	8 123 424

Note 21: Fordringer

Fordring pensjonspremie/AFP er i sin helhet innbetalt til pensjonskassen i januar 2020.

Morselskapet	Beløp	Portefølje
Fordring på HKP Holding Eiendom AS	12 374 970	Kunde
Innskutt EK Eiendom Holding AS	6 081	Kunde
Ubetalt premie/AFP per 31.12	560 463	Kunde
Diverse forskuddsbetalte kostnader	103 000	Kunde
Påløpte renter Pareto Obligasjonsfellesskap Eiendom	859 666	Kunde
Fordring på HKP Holding Eiendom AS	186 841	Selskap
Sum	14 091 021	

Konsernet	Beløp	Portefølje
Innskutt EK Eiendom Holding AS	6 081	Kunde
Ubetalt premie/AFP per 31.12	560 463	Kunde
Diverse forskuddsbetalte kostnader	3 577 705	Kunde
Kjøp Aluminiumsgården (ikke konsolidert)	6 865 820	Kunde
Påløpte renter Pareto Obligasjonsfellesskap Eiendom	859 666	Kunde
Kjøp Aluminiumsgården (ikke konsolidert)	1 784 706	Selskap
Diverse forskuddsbetalte kostnader	903 225	Selskap
Sum	14 557 666	

Transaksjoner med nærstående parter:

Leieinntekter Halden kommune	14 142 195
------------------------------	------------

Note 22: Utlånsporteføljen

HKP yter lån til medlemmer mot førsteprioritets pant i fast eiendom. Lånene kan ikke overstige 80 % av markedsverdi av pantet. Ved årsskiftet var renten 2,50 % innenfor 60 % av markedsverdi og 3,00 % for den andelen av lånet som ligger mellom 60 % og 80 % av markedsverdi. Utlån til medlemmer pr 31.12.19 er på 23 180 863,- kroner. I de siste årene har pensjonskassen ikke hatt tap på utlånsvirksomheten.

Note 23: Pantelån

Pantelånene er målt til virkelig verdi i samsvar med årsregnskapsforskriftens § 5-12, 2.ledd, b), med unntak av utlån til medlemmer og Saugbrugs Bioenergi AS, som er målt i samsvar med årsregnskapsforskriftens § 5-12, 2.ledd, c).

Lånetaker	Låneopptak	Betingelser	Valuta	Utbetalt pr 31.12.19	Låneramme
Saugbrugs Bioenergi AS	22.11.2016	3 mnd NIBOR +5,05 % p.a.	NOK	47 500 000	50 000 000
Helsehuset 1 AS	22.12.2016	3,70 %	NOK	18 400 000	
Felt Z AS	06.06.2017	3,95 %	NOK	4 300 000	
Mjåvand AS	30.06.2017	3,95 %	NOK	4 500 000	
NHV 25 Holding AS	03.07.2017	3,62 %	NOK	10 900 000	
Nydalen Eiendomsholding AS	28.09.2017	3,68 %	NOK	8 030 481	
Oslo Sentrumsholding AS	28.09.2017	3,85 %	NOK	10 841 232	
Forskningsveien II AS	13.10.2017	3,70 %	NOK	14 100 000	
IK Gruppen AS	05.06.2018	4,54 %	NOK	6 200 000	
Offentlige Bygg Hamar AS	21.12.2018	3,80 %	NOK	3 000 000	
Utlån til medlemmer			NOK	23 180 863	
Sum				150 952 576	

Note 24: Andre finansielle eiendeler inkl bankinnskudd

MORSELSKAP	2019	2018
DNB	90 148 910	19 851 235
Danske Bank	157 566	4 092 865
Sparebank 1	31 141 614	30 515 355
	121 448 090	54 459 456

Selskapsporteføljens andel av bankinnskudd er 33 645 121 kroner.

KONSERN	2019	2018
DNB	105 742 734	24 682 849
Danske Bank	157 566	4 092 865
Sparebank 1	31 141 614	30 515 355
	137 041 914	59 291 070

Selskapsporteføljens andel av bankinnskudd er 36 862 312 kroner.

Note 25: Kortsiktig gjeld/annen gjeld

Kortsiktig gjeld består av avsatte periodiserte kostnader, pensjonsinnskudd, feriepenger, arbeidsgiveravgift, fagforeningskontingent og skattetrekk.

Note 26: Investerings eiendom

Eiendommene er verdivurdert av en uavhengig takstmann med relevant og faglig bakgrunn pr. desember 2019. Virkelig verdi er målt i samsvar med årsregnskapsforskriftens § 5-12, 2.ledd, c), og balanseført til virkelig verdi jfr. IAS 40.

Leieinntektene i morselskapet er på 14 163 474,- kroner i 2019. Kostnader vedrørende eiendommene utgjør 136 885 kroner i 2019, slik at netto leieinntekter fra Halden kommune utgjør 14 026 589,-.

Leieinntektene er indeksregulert i 2019, gjeldende fra og med 01.01.19.

Porteføljen består av følgende eiendommer:

MORSELSKAP, kunde								
Eiendom	Anskaffet /solgt	Anskaffelses-verdi	Historisk balanseført merverdi	Balanseført verdi før merverdi	Tilgang investert av pensjonskassen	Mer/ mindre-verdi 2019	Balanseført verdi 31/12	Leie-inntekter 2019
Storgt.8 / Wielsplass 4 - Rådhuset	mar.03	48 352 144	36 047 856	108 500 000	660 501	839 499	110 000 000	7 079 048
Svenskegata 6 - Fayegården	mar.03	7 100 000	9 200 000	17 346 774	276 109	0	17 622 883	1 241 894
Kongens Brygge 3 - Tollboden	jul.10	4 300 000	1 200 000	6 277 998	649 190	0	6 927 188	375 021
Storgt.8 / Wielsplass 4 - Gamle rådhus	mar.03		14 700 000	35 400 000	1 476 740	-376 741	36 500 000	2 129 854
Sum kunde		59 752 144	61 147 856	167 524 772	3 062 540	462 759	171 050 071	10 825 817

MORSELSKAP, selskap								
Eiendom	Anskaffet /solgt	Anskaffelses-verdi	Historisk balanseført merverdi	Balanseført verdi før merverdi	Tilgang investert av pensjonskassen	Mer/ mindre-verdi 2019	Balanseført verdi 31/12	Leie-inntekter 2019
Storgt.8 / Wielsplass 4 - Brannstasjonen	mar.03	7 647 856	6 852 144	14 591 612	255 520	0	14 847 132	1 107 260
Tordenskjoldsgt. 4 - Folkets Hus	jun.08	11 648 400	19 351 600	34 578 119	57 920	363 961	35 000 000	2 209 118
Sum selskap		19 296 256	26 203 744	49 169 731	313 440	363 961	49 847 132	3 316 378

Alle bygninger er kontoreiendommer, med unntak av Brannstasjonen som er kontor/lager/garasjer. Eiendommene er 100% utleide til Halden kommune. Leieavtalen er uoppsigelig for leietaker. Verdsettelsene er basert på en forrentningsverdi av eiendommene gjennomført av uavhengig takstmann.

KONSERN, kunde								
Eiendom	Anskaffet/ solgt	Anskaffelses- verdi	Historisk balanseført merverdi	Balanseført verdi før merverdi	Tilgang investert av kassen	Mer-/ mindreverdi 2019	Balanseført verdi 31/12	Leie- inntekter 2019
Storgt.8 / Wielsplass 4 - Rådhuset	mar.03	48 352 144	36 047 856	108 500 000	660 501	839 499	110 000 000	7 079 048
Svenskegata 6 - Fayegården	mar.03	7 100 000	9 200 000	17 346 774	276 109	0	17 622 883	1 241 894
Kongens Brygge 3 - Tollboden	jul.10	4 300 000	1 200 000	6 277 998	649 190	0	6 927 188	375 021
Storgt.8 / Wielsplass 4 - Gamle rådhus	mar.03		14 700 000	35 400 000	1 476 740	-376 741	36 500 000	2 129 854
Svinesund Transportsenter AS	nov.17	118 134 511	118 134 511	117 992 962	31 949	-1 234 800	116 790 111	7 856 528
Os Allé 3 Eiendom AS	des.17	16 667 700		16 796 700	2 425 755	1 719 546	20 942 001	2 168 356
Solgaard Næringspark AS	sep.18	104 478 611	104 478 611	104 574 091	855 996	4 721 263	110 151 350	7 539 244
Sum kunde		299 032 967	283 760 978	406 888 525	6 376 240	5 668 767	418 933 532	28 389 944

KONSERN, selskap								
Eiendom	Anskaffet/ Solgt	Anskaffelses- verdi	Historisk balanseført merverdi	Balanseført verdi før merverdi	Tilgang investert av kassen	Mer-/ mindreverdi 2019	Balanseført verdi 31/12	Leie- inntekter 2019
Storgt.8 / Wielsplass 4 - Brannstasjonen	mar.03	7 647 856	6 852 144	14 591 612	255 520	0	14 847 132	1 107 260
Tordenskjoldsgt. 4 - Folkets Hus	jun.08	11 648 400	19 351 600	34 578 119	57 920	363 961	35 000 000	2 209 118
Svinesund Transportsenter AS	nov.17	30 705 764	30 705 764	30 671 173	8 305	-320 975	30 358 503	2 042 231
Os Allé 3 Eiendom AS	des.17	4 332 300	4 332 300	4 365 832	630 552	447 294	5 443 678	563 644
Solgaard Næringspark AS	sep.18	27 158 243	27 158 243	27 183 062	222 508	1 227 248	28 632 818	1 959 756
Sum selskap		81 492 562	88 400 051	111 389 798	1 174 805	1 717 528	114 282 132	7 882 010

Wiels Plass og rådhuset sett fra Fredriksten festning. Foto: Stein Johnsen/Contentvideo.no

Note 27: Aksjer i datterselskaper

Pensjonskassen eier 100% av aksjene i HKP Eiendom Holding AS, Kongens Brygge 3, 1767 Halden.

HKP Eiendom Holding AS eier alle aksjene i selskapene Solgaard Næringspark AS og Os Allé 3 Eiendom AS, samt 90,83 % av aksjene i Svinesund Transportsenter AS.

Pensjonskassen innregner investeringer i datterselskapet ved måling til virkelig verdi etter IAS39, hvor virkelig verdi av eiendommene er målt i samsvar med årsregnskapsforskriftens § 5-12, 2.ledd, c).

Selskapets navn	Kontoradr.	Eierandel	Kostpris	Markedsverdi	Mer-/mindre-verdier
HKP Eiendom Holding AS	Halden	100 %	272 760 000	311 231 839	38 471 839

Fordelt på:

2.2.1 Aksjer og andeler i datterforetak, selskapsporteføljen	64 207 139
6.2.1 Aksjer og andeler i datterforetak, kollektivporteføljen	247 024 700
Sum begge porteføljer	311 231 839

Resultatfordeling:

2.1 Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	20 312 036
12.1 Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	5 357 530
Sum	25 669 566

Fordring / gjeld konsern:	12 561 811
----------------------------------	-------------------

Det har ikke vært inntekter eller kostnader mellom konsernselskap.

Note 28: Administrasjonskostnader

Andre driftsutgifter	2019	2018
Lønnskostnader	3 470 034	4 953 310
Andre driftsutgifter	2 800 702	2 615 401
Forvaltningsomkostninger	225 188	-299 259
Forsikringsrelaterte kostnader	670 438	1 038 351
Sum	7 166 361	8 307 803

Note 29: Ytelser til ledende ansatt og styret

Styreonorar utgjorde 532 500 kroner. Ett av styrets medlemmer har lån i Halden kommunale pensjonskasse.

Godtgørelse til daglig leder utgjorde:

Fast lønn	1 140 000
Pensjonskostnader	205 200
Andre naturalytelser	4 392
Sum	1 349 592

Note 30: Andre kostnader

MORSELSKAP		
Kostnader til revisjon inkl. mva	2019	2018
Lovpålagt revisjon – årsregnskap og ligningspapirer	450 000	297 500
Regnskapsmessig bistand	448 750	143 750
Sum	898 750	441 250

KONSERN		
Kostnader til revisjon inkl. mva	2019	2018
Lovpålagt revisjon – årsregnskap og ligningspapirer	638 750	428 750
Regnskapsmessig bistand	624 375	728 063
Sum	1 263 125	1 156 813

Note 31: Skatt

Skatter kostnadsføres når de påløper, det vil si at skattekostnaden er knyttet til det regnskapsmessige resultat før skatt. Skattekostnaden består av betalbar skatt (skatt på årets skattepliktige inntekt) og endring i netto utsatt skatt, samt formuesskatt. Skattekostnaden fordeles på ordinært resultat og resultat av ekstraordinære poster i henhold til skattegrunnlaget.

Årets skattekostnad fremkommer slik:	2019	
	Morselskap	Konsern
Betalbar skatt	601 662	601 662
For mye avsatt tidligere år	-	
Endring utsatt skatt	-	1 982 409
Årets totale skattekostnad	601 662	2 584 071

Avstemming skattekostnad og skatt beregnet med nominell skattesats:	
Årets totale skattekostnad	601 662
Skatt beregnet med nominell skattesats (25%)	4 771 119
Avvik	-4 169 457
Avviket forklares med:	
Skatt på permanente forskjeller	-1 341 730
Ikke utlignede endring i midlertidige forskjeller	-2 809 946
Anvendt fremførbart underskudd ikke utlignet	-17 781
Sum forklaring	-4 169 457

Betalbar skatt i årets skattekostnad fremkommer slik:	
Ordinært resultat før skattekostnad	16 817 446
Permanente forskjeller	320 371 965
Verdiendring aksjer og obligasjoner	201 753
Endring midlertidige forskjeller	41 715 625
Anvendelse av fremførbart underskudd	-379 106 789
Sum årets skattepliktige overskudd	0
Kostnadsført betalbar skatt	542 627
Kostnadsført formuesskatt	59 035
Årets skattekostnad	601 662

Spesifikasjon av grunnlag for utsatt skattefordel

Positive - og negative forskjeller mellom finansregnskap og skatteregnskap danner grunnlag for beregningen av utsatt skatt eller utsatt skattefordel i balansen.

Forskjeller som ikke kan utlignes:	MORSELSKAP			
	2019	2018	2019	2018
Varige driftsmidler	85 103 562	93 825 438	74 429 738	93 825 438
Gevinst og tapskonto inkludert overgangsregel	-23 503 742	-29 379 673	-22 570 050	-29 379 673
Verdipapirer	9 390	-29 959	9 390	-29 959
Underskudd til fremføring	0	-307 264	-17 792 421	-307 264
Sum	61 609 210	64 108 542	34 076 657	64 108 542
Utsatt skatt (25% og 22%)	15 402 303	16 027 136	8 519 164	16 027 136
Ikke utlignede forskjeller	-61 609 210	-64 108 542	-62 081 304	-16 027 136
Utsatt skatt grunnlag	0	0	-28 004 647	0
Utsatt skattefordel			-6 161 022	-1 511 519
Utsatt skatt			0	232 424
Sum			-6 161 022	-1 279 095

Nåverdi av utsatt skatt knyttet til Eiendommer i datterselskap er nettoført mot eiendommen i 2019. På grunn av endrede skatteregler for pensjonskassen er hele kursreguleringsfondet inntektsført pr. 01.01.2018 og avregnet mot fremførbart underskudd pr. 01.01.2018. Resterende differanse er overført til gevinst og tapskonto med 20% kostnadsføring av resterende saldo pr. år. For konsernet er utsatt skatt og utsatt skattefordel delvis nåverdberegnet. For konsernet foreligger det også 22% utsatt skatt for enkelte selskap. Utsatt skatt for morselskapet er ikke utlignet, og vil ved realisasjon av verdiendring i kundeporteføljen bli tilført forsikringstekniske avsetninger. Skattemessig kostpris på bygningen er økt med tilsvarende andel av verdiregulering eiendom som er tilført. Forsikringstekniske avsetninger knyttet til kundeporteføljen.

Formueskatt	2019	2018
Skattepliktig bruttoformue	1 907 087 843	1 782 447 703
Skattepliktig gjeld	-1 871 020 101	-1 743 234 318
Grunnlag formueskatt	36 067 742	39 213 385
0,15% formueskatt	54 102	58 820

Note 32: Kontantstrømoppstilling

MORSELSKAPET		
Kontantstrømoppstilling – Den indirekte modell	2019	2018
Kontantstrøm av operasjonelle tjenester		
Resultat før skatt	19 084 474	16 817 447
Betalt skatt	-59 035	-237 280
Overført fra/til Premiefond og tilleggsavsetninger	43 563 102	45 525 320
Verdiendring verdipapirer	-159 068 559	47 560 311
Gevinst/tap verdipapirer	-43 566 632	-3 405 763
Netto økning/reduksjon investert i finansielle omløpsmidler	-100 198 898	-164 509 306
Endring i kursreguleringsfond	152 812 944	-47 328 719
Verdiendring fast eiendom	-826 720	-7 029 981
Forskjell kostnadsført pensjon og inn/utbetalinger	93 477 705	76 032 976
Endring andre tidsavgrensningsposter	18 604 039	-2 779 554
Netto kontantstrøm operasjonelle aktiviteter (A)	23 822 420	-39 354 549

Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
Netto Investeringer og salg i fast eiendom	-3 375 980	-18 926 164
Netto investeringer i aksjer	-	-26 400 000
Netto reduksjon/økning pantelån	5 768 481	-6 368 576
Netto reduksjon/økning andre utlån	-10 040 000	25 292 444
Netto investert/solgt i finansielle anleggsmidler	50 602 012	57 167 545
Netto investert finansielle omløpsmidler (B)	42 954 513	30 765 249

Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		
Endring i innskutt egenkapital	1 698 059	-
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter (C)	1 698 059	-

Netto endring i likvider gjennom året (A+B+C)	68 474 992	-8 589 300
Likvidbeholdning 1.1.	52 973 098	61 562 398
Likvidbeholdning 31.12	121 448 090	52 973 098

Inkl. i posten likvidbeholdning er medtatt følgende poster fra balansen		
	31.12.2019	31.12.2018
Likvidbeholdning	121 448 090	52 973 098
Sum	121 448 090	52 973 098

Note 32: Kontantstrømoppstilling

KONSERN		
Kontantstrømoppstilling – Den indirekte modell	2019	2018
Kontantstrøm av operasjonelle tjenester		
Resultat før skatt	21 189 780	16 817 447
Betalt skatt	-59 035	-258 212
Overført fra/til Premiefond og tilleggsavsetninger	43 563 102	45 525 320
Verdiendring verdipapirer	-147 626 827	47 560 311
Gevinst/tap verdipapirer	-43 566 632	-3 405 763
Netto økning/reduksjon investert i finansielle omløpsmidler	-100 198 898	-158 929 075
Endring i kursreguleringsfond	152 812 944	-47 328 719
Verdiendring/gevinst/tap fast eiendom/tilgang	-826 720	-19 846 101
Forskjell kostnadsført pensjon og inn/utbetalinger	93 477 705	76 032 976
Endring andre tidsavgrensingsposter	9 889 168	-3 379 292
Netto kontantstrøm operasjonelle aktiviteter (A)	28 654 587	-47 211 108
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
Netto Investeringer og salg i fast eiendom	-7 551 045	-14 629 367
Netto investeringer i aksjer	-	-
Netto reduksjon/økning pantelån	5 768 481	-6 368 576
Netto reduksjon/økning andre utlån	65 108	5 449 649
Netto investert/solgt i finansielle anleggsmidler	50 602 012	57 167 545
Netto investert finansielle omløpsmidler (B)	48 884 556	41 619 251
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		
Endring i innskutt egenkapital	1 698 059	-
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter (C)	1 698 059	-
Netto endring i likvider gjennom året (A+B+C)	79 237 202	-5 591 857
Likvidbeholdning 1.1.	57 804 712	63 396 569
Likvidbeholdning 31.12	137 041 914	57 804 712
Inkl. i posten likvidbeholdning er medtatt følgende poster fra balansen		
	31.12.2019	31.12.2018
Likvidbeholdning	137 041 914	57 804 712
Sum	137 041 914	57 804 712

Note 33: Solvenskapitalkrav

Pensjonskassen har vært underlagt forenklet solvenskapitalkrav etter forskrift om pensjonsforetak kapittel 4 siden 1.1.2019. Det forenklete solvenskapitalkravet baserer seg på det som tidligere var stresstest I, med noen mindre endringer. Solvenskapitalkravet gjelder for pensjonskassen til enhver tid.

Solvenskapitalkravet er delt opp i markedsrisiko, livsforsikringsrisiko, helseforsikringsrisiko, motpartsrisiko og operasjonell risiko. Pensjonskassen tilbyr ingen helseforsikring, og det er derfor ingen helseforsikringsrisiko for pensjonskassen.

Markedsrisiko uttrykker risikoen knyttet til store svingninger i det finansielle markedet. I beregningen av markedsrisikoen stresses aktivaen allokert til rente-, aksje-, eiendoms-, valuta- og kredittmarkedene med definerte verdiendringer. Markedsrisikoen er den største risikogruppen for pensjonskassen.

Livsforsikringsrisikoen uttrykker risikoen knyttet til endringer i avsetninger som følge av systematisk endring i dødlighet, forventet levetid og uførhet, som for eksempel generell bedring eller forverring av folkehelsen.

Motpartsrisiko uttrykker risiko for tap som følge av at motparter i derivatposisjoner, gjenforsikringsavtaler m.m. ikke kan møte sine forpliktelser.

Operasjonell risiko uttrykker risiko for tap som følge av svikt i interne prosesser, i system og som følge av eksterne hendelser.

Solvenskapitalkravet er beregnet på bakgrunn av Finanstilsynets til en hver tid gjeldende metodikk og risikomodeller.

	31.12.2019	31.12.2018
Samlet solvenskrav markedsrisiko	544	402
Samlet solvenskrav livsforsikringsrisiko	75	86
Samlet solvenskrav helseforsikringsrisiko	-	-
Samlet solvenskrav motpartsrisiko	30	12
Sum solvenskrav før korrelasjonseffekt	649	500

Samlet solvenskrav etter korrelasjonseffekt	576	435
Operasjonell risiko	10	9
Justering for den tapsabsorberende evnen til utsatt skatt	-88	-67
Samlet solvenskapitalkrav	499	378

Ansvarlig kapital uten overgangsregler	692	547
Overskudd/underskudd av ansvarlig kapital	194	169
Solvenskapitaldekning	139 %	145 %

Solvenskapitaldekningen viser forholdet mellom ansvarlig kapital og samlet solvenskrav, og er på 139 %. Med det tilfredsstillende pensjonskassen solvenskapitalkravet.

Note 34: Tilstrekkelighetstest

I forbindelse med overgang til K2013 hadde HKP pr 31.12.2013 et avsetningsbehov på 49,3 millioner kroner.

Pensjonskassen besluttet en opptrappingsplan på 7 år, regnet fra 1.1.2014. Ved hjelp av god finansavkastning og positivt risikoresultat har HKP oppreservert til K2013 dødelighetsgrunnlag.

Fra og med 31.12.2015 er HKP fullt ut oppreservert.

Note 35: Solvensmarginkrav

Egenkapital	191 749
Anvarlig lånekapital	-
50% av TA og RUF	22 910
Solvensmarginkapital	214 659

4% av premiereserve, TA og premiefond (og forhåndsreservering K2013)	70 564
0,3% av Dødsrisikosum	2 207
18 % av ett års risikokostnad for uførhet og premiefritak	3 195
Solvensmarginkrav	75 966
Solvensmargin	282,57 %

Aktuarberetning

Til styret i Halden kommunale pensjonskasse!

Aktuaren skal sørge for at pensjonskassen til enhver tid blir drevet på en forsikringsteknisk ansvarlig måte. I henhold til dette har aktuaren vurdert den forsikringstekniske status for pensjonskassen pr. 31.12.2019.

Med virkning fra 2014 innførte pensjonskassen et nytt dødelighetsgrunnlag, K2013, og den er fullt oppreservert til den nye dødelighetstariffen. Fra og med 2018 har HKP endret uføretariffen som gjenspeiler egen historikk fra 2012.

Gjennomsnittlig beregningsrente er på 2,38 %.

Avkastningsresultatet for 2019 var på 39,7 millioner kroner, der 5 millioner kroner ble disponert til tilleggsavsetningene, 34,3 millioner ble disponert til premiefondet og 35 tusen var avkastning tilknyttet risikoutjevningfondet.

Risikoresultatet for 2019 var på 9,6 millioner kroner. Alt ble disponert til premiefondet.

Forsikringsteknisk resultat og dets anvendelse fordelte seg slik i 2019:

«Område»	Resultat	Resultat anvendt til				
		Styrking av premiereserve nedgang grunnlagsrente	Tilleggsavsetning	Risikoutjevningfond	Premiefond	Opptjent egenkapital
Administrasjonsresultat	1 415 408	-	-	-	-	1 415 408
Risikoresultat	9 585 231	-	-	-	9 585 231	-
Renteresultat	39 688 955	-	5 000 000	34 907	34 654 048	-
Rentegarantipremie	6 665 000	-	-	-	-	6 665 000
Til sammen	57 354 594	-	5 000 000	34 907	44 239 280	8 080 408

Avsatt premiereserve pr. 31.12.2019 er vist i nedenstående tabell:

Post	Beløp
Netto premiereserve K2013	1 724 993 516
Erstatningsavsetning	21 780 831
ssAdministrasjonsreserve	44 574 178
Til sammen	1 791 348 525

Oslo, 26. mars 2020

Pål Lillevold
Aktuar

Henrik Paulov Hammer
Aktuar

Uavhengig revisors beretning

Til generalforsamlingen i Halden Kommunale Pensjonskasse

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Halden Kommunale Pensjonskasse sitt årsregnskap.

Årsregnskapet består av:

- Selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2019, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- Konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2019, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- Er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- Gir selskapsregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Halden Kommunale Pensjonskasse per 31. desember 2019 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge
- Gir konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet Halden Kommunale Pensjonskasse per 31. desember 2019 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Annen informasjon

Ledelsen er ansvarlig for annen informasjon. Annen informasjon består av årsberetningen..

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke annen informasjon, og vi attesterer ikke den andre informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese annen informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom annen informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at annen informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:

<https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets og konsernets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

BDO AS

Jørn Løken
statsautorisert revisor

(elektronisk signert)

Penneo Dokumentnøkkel: 0ZN68-UH24X-M81PE-V1YCL-6AUE4-57ZNO

Wiels Plass

Kongens Brygge 3
Postboks 150, 1751 Halden
www.hkpensjon.no